

Průvodka

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	Clavell James
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_03_03
Pořadí DUMu v sadě	3
Vedoucí skupiny/sady	Mgr. Jana Sedláčková
Datum vytvoření	9. 1.. 2013
Jméno autora	Mgr. Jana Sedláčková
E-mail autora	janasedl@centrum.cz
Ročník studia	čtvrtý ročník
Předmět nebo tematická oblast	Český jazyk a literatura
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Životopisný materiál jednoho z předních světových autorů 2. poloviny 20. století, včetně rozboru novely Král Krysa Inovace-mezipředmětové vztahy – Dějepis, ZSV

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

reg. č.: CZ.1.07/1.5.00/34.0802

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

James Clavell

(1924 – 1994)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

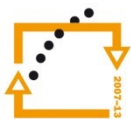
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Životní osudy

- narodil se v Sydney, pokřtěn jako anglický občan
- otec důstojník britského Královského námořnictva
- během 2. světové války sloužil od šestnácti let v Malajsii
- byl raněn, zajatecký tábor na ostrově Jáva
- později přemístěn do tábora Changi nedaleko Singapuru

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

- nepředstavitelná krutost stráží
- dožil se konce 2. světové války
- po válce získal hodnost kapitána
- studoval v anglickém Birminghamu
- svatba s herečkou April Stride
- zájem o film, scénáře, Hollywood
(Moucha, Velký útěk, Panu učiteli s láskou...)
- doktorát v Bradfordu
- léčil se s rakovinou zemřel na mozkovou mrtvici

Inspirační zdroje

- pobyt v zajateckém táboře
- využívá rozdíly mezi britskou a americkou kulturou
- válečná zkušenost neovlivnila vztah k japonské kultuře
- poznal svět filmu
- 1963 – občan Spojených států amerických

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

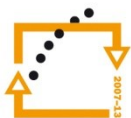
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Otázky:

1. Proč Clavell napsal dílo Král Krysa?
2. Co ovlivnilo jeho vztah k Japoncům?
3. Ve svých dílech vychází ze kterých zemí světa a proč?
4. Znáte jména nějakých filmů, které proslavili Clavella jako scénáristu?

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

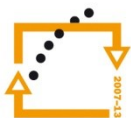
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědi:

1. Osobně prožil část života v zajetí japonských zajateckých táborů.
2. Studium japonské kultury, která pro něj byla fascinující.
3. Velká Británie, Japonsko, USA
4. Moucha, Watusi, Velký útěk

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Další díla:

- Šógun - feudální Japonsko, kde Clavell podává obraz vzestupu moci z pohledu námořníka, zfilmováno (1980)
- Smršť – sledujeme osudy pilotů během pádu íránské monarchie
- Tchaj-pan – román o střetu dvou kultur a náboženství, obchodní a politické vztahy mezi Británií a Čínou

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

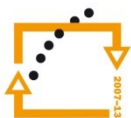
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Král Krysa

- 1962
- dílo z konce 2. světové války
- literatura 2. poloviny 20. století
- román
- stal světovým bestsellerem
- zfilmováno 1965
- divadelní záznam 1979 (Antonín Moskalyk)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Funkce díla

- estetická
- informativní
- formativní

Otázky:

Vysvětlete všechny funkce na tomto díle:

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědi:

- osobní zkušenost tří let strávených v zajateckých táborech
- informace o krutosti během pobytů v zajateckých táborech
- lidská slabost, hledání podobností s živočichy

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Plány literárního díla

- plán jazykový
(slovní zásoba, jazyk a styl, umělecké prostředky)
- plán tematický
(hlavní téma, postavy, prostředí, děj)
- plán kompoziční
(kompozice, členění textu, forma vyprávění)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Plán jazykový

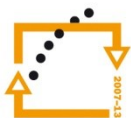
- spisovným jazykem mluví především vypravěč

...Petr se vmísil mezi muže na cestě kolem zdi. Šel po ní na sever, zabočil za roh a před ním byla brána. Sňal si hodnostní označení a cítil se najednou nahý. Zdálo se mu, že každý, kdo jde okolo, se diví, proč ten důstojník nemá na ruce označení. Dvě stě metrů před ním končila cesta na západ. Zátaras před branou byl otevřený, protože se vracely pracovní skupiny...

CLAVELL.J.,Král Krysa.Olomouc: Votobia,1993.ISBN 80-85619-48-2,str.205

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

- jinak je jazyk spíš hovorový, objevují se i vulgarismy

... „Počkejte, pane,“ řekl Blakely přiškrceně. „Řeknu vám všechno. To já ne, pane, to podplukovník. Přinutil mě. Chytil mě, když jsem *štípnul* trochu *rejže*, a hrozil mi, že to ohlásí, když mu nebudu pomáhat...“

„*Drž hubu, ty blbče*,“ vykřikl Jones...

... „*Drž hubu, Blakely!*“ zařval Jones. „*Drž hubu!*“ ...

CLAVELL.J.,Král Krysa.Olomouc: Votobia,1993.ISBN 80-85619-48-2,str. 145

- líčení je jednoduché, bez obrazných pojmenování, civilní, odpovídá prostředí, kde se děj odehrává

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

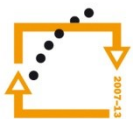
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Plán tematický

- Téma: osud člověka, který bojuje se životem
- Postavy: **Desátník King** (Král) – působí chladně, ale postupem doby zjišťujeme jeho lidství
Petr Marlowe – pravá ruka Krále, obdivovatel
Poručík Grey – „dobrý chlap“
- Prostředí: japonský zajatecký tábor Čanghi

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

*Byla kdysi válka.
Čanghi a vězení
v Outram Road v Singapuru
existují – nebo existovaly.
Zbytek této historie
je ovšem fikcí a nemá
nic společného
se skutečnými
živými nebo mrtvými osobami*

CLAVELL.J.,Král Krysa.Olomouc: Votobia,1993.ISBN 80-85619-48-2,str.8

Děj:

Hlavní postava, jistý americký desátník King, byl v civilu naprosto nenápadný člověk, v táboře mu ale nikdo neřekne jinak než Král. Nemá žádné zvláštní vzdělání, ale velkého obchodního ducha:

...“Vracím se do baráku, pane,“ řekl Král trpělivě a mozek mu přitom pracoval na plné obrátky. Uklouzlo mu snad něco? Mluvil někdo? Co je to s Grayem?

„Kde jste sebral tu košili?“

Král tuhle košili včera koupil od majora, který ji dva roky opatroval jako oko v hlavě, než přijde den, kdy ji bude muset prodat, aby si mohl koupit jídlo...

CLAVELL.J., Král Krysa. Olomouc: Votobia, 1993. ISBN 80-85619-48-2, str. 12

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Díky svému obchodnickému umu byl obdivován, ale i nenáviděn. Vždy chodil v čistém, netrpěl hlady, měl se relativně dobře. Jednoho dne se seznámil s Petrem Marlowem.

... „Jak se jmenuješ?“ „Marlowe. Petr Marlowe.“ A ironicky dodal: „A ty?“

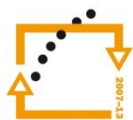
Král se zasmál. Prima, myslel si, má smysl pro humor a není to prdelolezec. Zapamatoval si to. „Angličan?“

„Ano.“ ...

CLAVELL.J., Král Krysa. Olomouc: Votobia, 1993. ISBN 80-85619-48-2, str. 32

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Petr byl sestřelen nad Jávou, strávil tam několik pěkných dní, zamiloval se, a také se naučil tu jejich hatmatilku. Což bylo pro Krále a jeho obchody s místními obyvateli velkým přínosem.

... „S bolestí musím svému příteli sdělit,“ tlumočil Petr Marlowe Králova slova, „že bídný vlastník těchto hodinek se mi vysmál. Řekl mi, že nejmenší suma, kterou by přijal, je dva tisíce šest set dolarů. Jsem velice zahanben, musím ti to říct.“

Torusimiho to velice dopálilo...

CLAVELL.J., Král Krysa. Olomouc: Votobia, 1993. ISBN 80-85619-48-2, str. 135

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Trávili čas spolu, podnikali tajné výlety do vesnice, snažili se najít cestu ven z tábora pomocí partyzánů, ale neúspěšně. Spolu s několika vězni založí v krytu krysí farmu. Maso je chutné a oni prodávají maso nenáviděným důstojníkům jako maso králíčí. Tím se jim mstí a vysmívají.

...Král prošel hlavní chodbou ke klecím. Adam ho uviděl a vrhl se na drátěné pletivo, hotov roztrhat Krále na kusy...

... „Budem ti dávat deset stehýnek tejdně. Budem porážet samce a samice zůstanou na chov. Prodávat se budou jenom stehýnka...“

CLAVELL.J.,Král Krysa.Olomouc: Votobia,1993.ISBN 80-85619-48-2,str.223

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Petr si ošklivě poraní ruku, zůstaly dvě možnosti –amputace nebo smrt.

... „Nejlepší řešení by byla amputace...“

„Cože?!“

„Ovšem.“ Doktor Kennedy nehovořil k pacientovi, přednášel pouze ve sterilní učebně své mysli. „Doporučuji vysokou amputaci. Okamžitě. Pak možná budeme moci zachránit loketní kloub...“

Petr Marlowe zoufale vybuchl: „Je to jen povrchová rána! Nic to přece není! Je to jen povrchová rána!“...

CLAVELL.J.,Král Krysa.Olomouc: Votobia,1993.ISBN 80-85619-48-2,str.275

Král je ochoten pro Petra udělat cokoli,
a proto se Petr vyléčí.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Oba se připravují na největší obchodní transakci – diamant. Grey, jejich největší nepřítel, cítí, že je má oba v hrsti, a přichytí je při činu. Ale přijde, jako vždy, pozdě. Prohledá celý tábor, ale ani peníze, ani diamant nenajde. V táboře se vše uklidní a jakoby se vše vrátilo do starých kolejích. Ale přijde kapitulace a konec války se blíží. Brány tábora se otevřely a zajatci se pomalu vrací zpět do vlasti.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Najednou už Král není Král. Jeho peníze nikdo nepotřebuje. Jeho dosavadní posluhovači se k němu obracejí zády. Jediný Petr se mu snaží dokázat, že zůstal jeho přítelem.

King jeho pomoc odmítá a uzavírá se do sebe, s nikým nemluví. Už není Král.

Petr přežil Čangi:

...Je snad špatné přizpůsobit se? Je špatné přežít. Co bych asi dělal, kdybych byl Greyem? Co by asi dělal Grey, kdyby byl mnou? Co je to dobro a co je zlo?...

... „Sbohem,“ řekl s konečnou platností všemu, co patřilo jeho příteli. „Sbohem a děkuju.“

CLAVELL.J.,Král Krysa.Olomouc: Votobia,1993.ISBN 80-85619-48-2,str.364

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

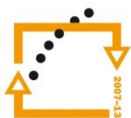
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Plán kompoziční

- er-forma
- kompozice je chronologická
- vypravěč bez zvláštních emocí vypráví svůj příběh, v němž se snaží přežít
- román je rozdělen do čtyř knih, ty jsou pak děleny na jednotlivé kapitoly

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

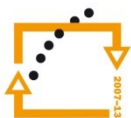
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Okolnosti vzniku díla

- román vznikl na základě autorových zážitků
- jde o fikci s reálnými skutečnostmi
- je postaven na konfrontaci amerického a britského stylu života
- chce ukázat sílu morálních hodnot

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroje:

CLAVELL.J.,Král Krysa.Olomouc: Votobia,1993.ISBN 80-85619-48-2,08-01-2013

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.

Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY – SA (www.creativecommons.cz).